

Výročná správa za rok 2021
Spoločnosť pre ochranu netopierov na Slovensku

Úvod

Rok 2021 bol produktívny, pokračovali sme v implementácii medzinárodného grantu BAT4MAN. Pokračovali sme tiež v tradičných aktivitách nášho občianskeho združenia financovaných hlavne zo získaných 2% z daní a darov. Realizované boli zimné sčítania netopierov na zimoviskách, čistenie guána (trusu netopierov) v podkroviach kostolov a iných typoch budov, starostlivosť o nájdené zoslabnuté netopiere či riešenie konfliktov a problematického výskytu netopierov v budovách. Uskutočnené boli tiež Noci netopierov, akcie pre verejnosť a účasť na Východoslovenskom tábore ochrancov prírody, kde sme viedli odbornú chiropterologickú sekciu.

Praktické opatrenia na ochranu netopierov v podkroviach

Zlá pandemická situácia Covid-19 nás žiaľ obmedzuje v implementácii dôležitých aktivít. Aj napriek striktným obmedzeniam, ale zároveň pri dodržaní všetkých platných opatrení, realizujeme časť aktivít, ktoré sú nevyhnutné pre ochranu sakrálnych budov a kolónií netopierov.

V 2021 sme pokračovali v implementácii aktivít projektu BAT4MAN zamerané na ochranu kolónií v podkroviach. Do projektového územia – PO a KE kraj bola sústredená naša pozornosť. Prebiehalo mapovanie kolónií a lokalít, ale zahájili sme aj prvé ochranné opatrenia. Všetky **zásahy na podkroviach na desiatkach jednotlivých lokalít**, ktorým sme v rámci projektu venovali osobitnú pozornosť, si môžete prezrieť na projektovej webovej stránke <https://bat4man.netopiere.sk>.

Nové upozorňovacie cedule v podkroviach a vežiach kostolov vďaka projektu BAT4MAN informujú o výskyte zákonom chránených živočíchov, ktorými sú všetky druhy netopierov a zákaze uzatvárania vletových otvorov do ich úkrytov.

26. 3. 2021 – podkrovie mestského úradu Šahy

Jedná sa o krásnu historickú budovu (radnicu) na námestí, ktorej podkrovie využíva už roky materská kolónia netopiera veľkého (*Myotis myotis*) v počte 300 až 500 jedincov (samíc s mláďatami). Tento priestor ešte nebol nikdy čistený, o výskyte kolónie sme sa dozvedeli až minulý rok, keď nás mesto kontaktovalo kvôli prenikajúcemu zápachu z podkrovia v letných horúčavách.

Podmienky čistenia boli náročné, jedny z najnáročnejších za roky realizácie čistení podkrovia, o množstve guána ani nehovoriac. Navrecovali sme neuveriteľných 180 vriec, v hmotnosti celkom približne 3,6 tony! Ďalšia približne 1/3 guána zostala ešte v kope na podkroví, ktorej odstránenie si musíme naplánovať na ďalší termín. Podobne ťažkú akciu zažila SONka naposledy v 2004 v Ratkovej, kde 10 členná partia čistila podkrovie necelé dva dni a navrecovali celkom 500 vriec guána.

Veľké poďakovanie patrí pracovnému tímu, v zostave: Stanislav Kováč, Ladislav Naďo, Tomáš Veselovský, Juraj Filo, dobrovoľník z Nitry a Patrik Fabian – rodák zo Šiah.

Projekty 2021

„Raising environmental awareness in local communities by joint conservation of bats in cross border regions of Hungary, Slovakia, Romania and Ukraine“ **HUSKROUA - BAT4MAN**

Hlavný žiadateľ: E-Consult Association Satu Mare – RO, partneri: SON, Institute of Ecological and Religious Studies - UA, MME - Birdlife Hungary – HU)

Rozpočet: 450 235,07 EUR (SON: 99 249,60 EUR)

Stav projektu: podaný v 2017, neschválený 2018, schválený v druhom kole 2020 – implementácia 01/03/2020 – 28/02/2022, projekt predĺžený o 6 mesiacov do 31. 8. 2022.

[1. tlačová správa k zahájeniu aktivít projektu](#)

Hlavná webová projektová stránka: <https://bat4man.ecoedu.ro>

Slovenská webová projektová stránka: <https://bat4man.netopiere.sk>

Medzinárodné Noci netopierov 2021

ZOO Košice

Harmanecká j.

Burda

Ostatná prednášková a edukačná činnosť

V rámci projektu BAT4MAN boli vydané pracovné zošity pre deti a mládež s tematikou ochrany netopierov. Zošity sú dostupné aj elektronicky na našej webovej stránke <https://bat4man.netopiere.sk> v časti „Na stiahnutie“. Využili sme ich na rôznych akciách pre verejnosť, aj v rámci špeciálnej výučby na školách.

Sčítanie netopierov na zimoviskách

Na prelome januára/februára 2021 sa realizovalo [zimné sčítanie netopierov](#) len na niekoľkých lokalitách Slovenska s prísnyimi obmedzeniami a opatreniami v súvislosti s pandémiou Covid-19.

Rehabilitácia zranených a dočasne hendikepovaných živočíchov a prípady odborného poradenstva

Prípady odborného poradenstva v prípadoch „Netopier v núdzi“ sú dostupné k nahliadnutiu na webovej stránke: <https://poradenstvo.netopiere.sk>

Opäť nešťastné výrubys stromov s netopiermi v Sabinove (Miroslav Fulín)

XLV. Východoslovenský tábor ochrancov prírody (VS TOP)

VS TOP sa konal v obci Zámutov v predhorí Slanských vrchov. Vedúci sekcie: Lobbová D., Ceľuch M. Odborní zúčastnení: Nusová G., Hrivňak M., Danilák M., Svetlík J., Prohászka M., Greš S. Výsledky aktivít chiropterologickej sekcie boli zosumarizované v zborníku VS TOP. Na fotke je zachytené pozorovanie večerného výletu materskej kolónie *Myotis myotis* z podkrovia kostola v obci Sačurov.

Mediálne výstupy

RTVS radio Regina Košice, 1hour interview	23-03-2021	Netopiere a my - hostka: Denisa Lóbbová, predsedníčka Spoločnosti pre ochranu netopierov na Slovensku; Moderuje Michaela Valiková.	https://www.rtvsk/radio/archiv/1541/1552266?fbclid=IwAR27mv3DwUz5FNhbfq2CmMjCbFvo2C0MZVYTdG6os42hZTaRIH9ufK8y9w8
Vranovské novinky	04-11-2021	V Čičave vyčistili povalu kostola od guána po netopierovi veľkom	https://www.vranovske.sk/v-cicave-vycistili-povalu-kostola-od-guana-po-netopierovi-velkom/
presov.korzar.sme.sk	04-11-2021	Z povaly kostola v Čičave vypratali 35 vriec netopierieho trusu	https://presov.korzar.sme.sk/c/22777311/z-povaly-kostola-v-cicave-vypratali-35-vriec-netopierieho-trusu.html
chkovychodnekarpaty.so psr.sk	04-11-2021	Čistenie kostola v Čičave	http://chkovychodnekarpaty.so/psr.sk/cistenie-kostola-v-cicave/
Nový Čas – newsletter	07-11-2021	V kostole v Čičave žije obrovská kolónia netopierov: To, čo museli spod nich odpratať, vás odrovná!	https://www.cas.sk/clanok/2605317/v-kostole-v-cicave-zije-obrovska-kolonia-netopierov-to-co-museli-spod-nich-odpratat-vas-odrovna/

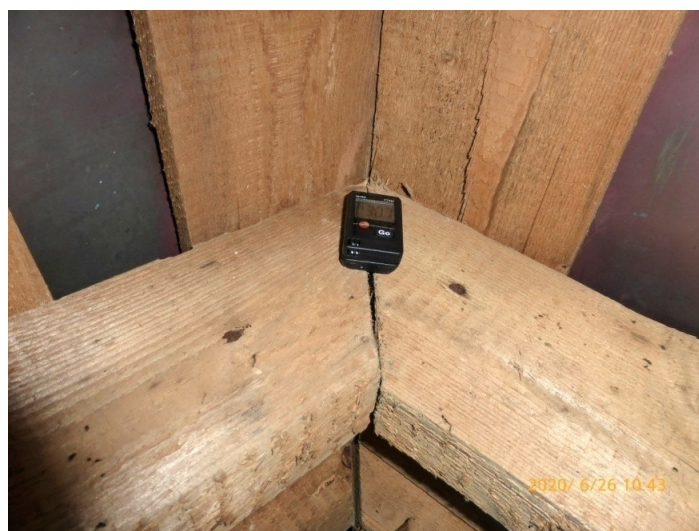
RCOP Prešov	08-11-2021	Čistenie podkrovia kostola v Čičave	http://rcoppresov.sopsr.sk/cistenie-podkrovia-kostola-v-cicave/
RTVS main evening news	25-12-2021	Zdravé spolužitie s netopiermi	https://www.rtvsk/televizia/archiv/13986/299722#2103

Ďalšie aktivity a udalosti

Teplotné merania v podkroviach s výskytom reprodukčných kolónií

Teplotné a vlhkosťné merania v podkroviach boli v 2020 a 2021 uskutočnené v podkroviach na lokalitách Gemerská Poloma (RD), Ľubovec, Valkov, Vyšná Kamenica, Lemešany, Rákoš, Rožňavské Bystré a Veľká Lodina (kostoly). Sústredili sme sa najmä na lokality s výskytom kolónií *Myotis emarginatus*, nakoľko boli v uplynulých rokoch zaznamenané početné úhyny v kolóniách a jednou z príčin mortality mohlo byť prehrievanie úkrytov v horúcich letných dňoch. V rokoch 2020 a 2021 neboli extrémne teploty v úkrytoch zaznamenané, ako neboli zaznamenané ani hromadné úhyny jedincov.

Využitie prvotriedneho prírodného hnojiva – GUÁNA

S intenzívnym čistením podkrovných priestorov v rámci projektu BAT4MAN sme naskladnili aj veľké množstvo guána. Ponúkali sme ho rôznym odberateľom aj záhradkárom. Jedným z odberateľov je napr. aj botanická záhrada v Košiciach.

Východným Slovenskom putuje výstava o živote netopierov

Putovná výstava prostredníctvom textu a unikátnych fotografií, na 13-tich plnofarebných rolovacích baneroch - roll-upoch, vysvetľuje hodnotu výskytu netopierov v ekosystéme a približuje problematiku ochrany netopierov v krajinách strednej Európy. Rozmer banerov je 85 x 200 cm. Výstava je určená do interiéru. Vznikla v rámci projektu BAT4MAN za účelom ochrany podkrovných kolónií netopierov. Počas roka 2021 a 2022 bola umiestnená v 12 obciach a mestách v rôznych typoch zariadení (školy, múzeá, kaštiele, obecné kultúrne strediská, komunitné centrá, botanická záhrada, knižnica a i.).

[LIFE STREAM života kolónie netopiera veľkého v podkroví kaštieľa Petrovany](#)

Verejnosť môže od tohto roka sledovať život samičej kolónie naživo! Vďaka projektu BAT4MAN sme zabezpečili montáž špeciálnej kamery s nočným videním do podkrovia kaštieľa v obci Petrovany.

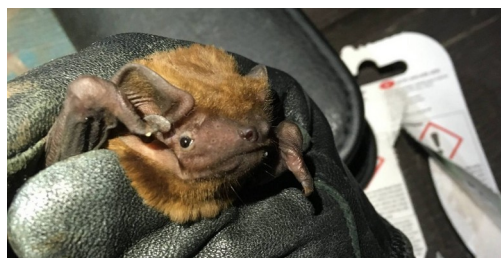
[Smutný príbeh kolónie v Lemešanoch so šťastným koncom aj ponaučením](#)

[Raniak obrovský na strednom Slovensku – pokračujúci výskum](#)

Výskum tajomného netopiera - raniaka obrovského pokračuje. V tomto roku sme sa sústredili na mapovanie druhu pomocou telemetrie v Balockých vrchoch pod Klenovským veprom. V lesných porastoch sme dohľadávali stromové úkryty.

Výskum realizuje Ústav ekológie lesa SAV vo Zvolene v spolupráci so Spoločnosťou pre ochranu netopierov na Slovensku a s podporou organizácií – Štátna ochrana prírody SR, správa CHKO Poľana a Lesy SR š.p., OZ Čierny Balog.

Obnovili sme ochranné múry na banských vetracích komínoch pri obci Rákoš

V júni 2021 sme zrealizovali sanáciu ochranných múrov v obci Rákoš. Múry tvoria obostavbu troch starých banských vetracích komínov – ich podzemný priestor je významným zimoviskom viacerých druhov netopierov, najmä podkovára južného (*Rhinolophus euryale*) a lietavca sťahovavého (*Miniopterus schreibersii*). V jeseni sa pri otvoroch rojí aj niekoľko tisíc jedincov a je možné ich pozorovať vo večerných hodinách. Nedávno tu vznikol aj Náučný chodník Malých netopierov, ktorý vybudoval a spravuje p. Július Pavelko z Rákoša. Pomohli sme obnoviť omietky a maľby na múroch, ktoré informujú o výskyte netopierov. Na múry sme tiež osádzali plotové striešky ako ochranu pred vonkajšími poveternostnými podmienkami. Poďakovanie patrí všetkým zúčastneným členom SON a dobrovoľníkom z rôznych regiónov Slovenska, ktorí pomáhali pri týchto prácach.

Na Gemeri predstavili atraktívnu NOVINKU: Nočné pozorovania, aké len tak nezažijete

Nová atrakcia v regióne Gemer je už dostupná v ponuke zážitkov krajskej cestovnej kancelárie Za horami za dolami. Pozorovanie netopierov v obci Rákoš v Revúckom okrese za pomoci prístrojov na nočné videnie je novou atrakciou v regióne Gemer, ktorú do svojej ponuky zaradila cestovná kancelária Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) Za horami za dolami. Ako uviedol Július Pavelko z občianskeho združenia (OZ) Rákošská cächa, pred obdobím hibernácie bude netopiere možné pozorovať vo viacerých termínoch.

Informačné panely pre verejnosť na lokalitách s výskytom reprodukčných kolónií netopierov

V rámci projektu BAT4MAN sme vytvorili sieť lokalít, kde sa môžete dozvedieť viac o netopieroch. Do blízkosti kostolov využívaných netopiermi sme osadili informačné panely, ktoré nesú informácie a zaujímavosti o miestnej kolónii. Panely sú na Slovensku úplnou novinkou a sú už osadené v obciach Dlhá Lúka (Rímskokatolícky kostol sv. Anny), Dubovica (Rímskokatolícky kostol Očisťovania Panny Márie) a Valkov (Chrám ochrany Presvätej Bohorodičky). Plánuje sa ešte osadenie 2 panelov, v obciach Petrovany (kaštieľ), Jasov (kláštor).

Plakety "Objekt priateľský k netopierom"

Kostoly a kaštiele, ktorých podkrovia dlhodobo poskytujú domov netopierom, získavajú od nás plakety "Objekt priateľský k netopierom". Je to symbol vďaky za spolunažívanie s netopiermi, aj za dlhodobú spoluprácu pri starostlivosti o kolóniu a jej synantropný úkryt. Bez akceptovania prítomnosti kolónie miestnou komunitou a správcami objektov by netopiere prišli o množstvo miest, kde privádzajú na svet nový život. Až 20 objektov bude vďaka projektu BAT4MAN na východnom Slovensku ocenených týmito plaketami.

Rozvojové aktivity

Hlásené problémy s výskytom netopierov v rodinných domoch, chatách či balkónoch bytových domov riešime postupne. Niekedy radíme telefonicky a elektronicky, inokedy zrealizujeme aj obhliadku. Zložitejšie prípady vyžadujú návrh či realizáciu rôznych riešení - ochranných opatrení. Vo väčšine prípadov, ktoré nám hlásite, ide o výskyt materských kolónií. V tomto období sa samice starajú o svoje mláďatá, ktoré sú schované v úkrytoch. Na zásahy do úkrytov je teda potrebné počkať do obdobia, kedy budú mláďatá odraстú a budú schopné samostatne lietať. Spravidla to býva od polovice augusta, kedy kolónia reprodukčný úkryt zvykne úplne opustiť.

Našu činnosť a poskytované poradenstvo môžete sledovať na webovej stránke „Netopier v núdzi“ – poradenstvo a rehabilitácia: <https://poradenstvo.netopiere.sk>

Návod, ako postupovať pri náleze netopierov a kontakty na odborníkov v regiónoch nájdete na https://netopiere.sk/sk/page/nasiel_som_netopiera.html. Kontakty na odborníkov neustále aktualizujeme.

30. výročie EUROBATS

- Úspešná, medzinárodná ochrana netopierov už 30 rokov
- 38 členských štátov podpísalo "Dohodu o ochrane populácií európskych netopierov
- Chráni 51 druhov netopierov prostredníctvom legislatívy, vzdelávania, ochranných opatrení a medzinárodnej spolupráce
- SON členská organizácia

Vianočný pozdrav členom a sympatizantom SON 2021 a PF 2022

